

1.1. Rezerваты Przyrody

Tabela 1. Wykaz rezerwatów na terenie województwa mazowieckiego¹

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja	Rodzaj i typ rezerwatu	Czy obowiązuje plan ochrony (PO) lub zadania ochronne (ZO)
1.	Dębina	51,21	powiat wołomiński, gmina Klembów (wiejska)	leśny	TAK (PO)
2.	Jedlina	71,67	powiat miński, gmina Cegłów (miejsko-wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
3.	Rezerwat im. Króla Jana Sobieskiego	113,56	Warszawa	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
4.	Rezerwat Cisowy Skarżysko	6,1	powiat szydłowiecki gmina Szydłowiec (miejsko-wiejska)	leśny	TAK (PO)
5.	Rezerwat Cisowy Majdów	9,25	powiat szydłowiecki gmina Szydłowiec (miejsko-wiejska)	leśny	TAK (PO)
6.	Modrzewina	332,15	powiat grójecki, gmina Belsk Duży (wiejska)	leśny, florystyczny	TAK (PO)
7.	Zagożdżon	65,99	powiat kozienicki gmina Kozienice (miejsko-wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
8.	Rudka Sanatoryjna	125,64	powiat miński gmina Mrozy (miejsko-wiejska)	leśny	NIE
9.	Przekop	21,08	powiat siedlecki gmina Korczew (wiejska)	leśny	NIE
10.	Dziektarzewo	5,35	powiat płoński gmina Baboszewo (wiejska)	leśny	NIE
11.	Surowe	4,57	powiat ostrołęcki gmina Czarnia (wiejska)	leśny	TAK (ZO)
12.	Czarnia	141,87	powiat ostrołęcki gmina Czarnia (wiejska)	leśny fitocenotyczny	TAK (ZO)
13.	Tomczyce	58,46	powiat grójecki gmina Mogielnica (miejsko-wiejska)	leśny	TAK (ZO)
14.	Mingos	13,46	powiat ostrołęcki gminy Łyse (wiejska)	leśny	NIE
15.	Gołuska Kępa	9,95	powiat żuromiński gmina Biezuń (miejsko-wiejska)	leśny	NIE
16.	Las Bielański	132,59	Warszawa	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)

¹ Źródło <http://crfop.gdos.gov.pl/>, dostęp dnia 26.04.2022

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja	Rodzaj i typ rezerwatu	Czy obowiązuje plan ochrony (PO) lub zadania ochronne (ZO)
17.	Tabory	17,21	powiat ostrołęcki gmina Łyse (wiejska)	leśny	TAK (ZO)
18.	Noskowo	75,79	powiat płoński gmina Naruszewo (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	NIE
19.	Bartnia	14,6	powiat pułtuski gmina Obryte (wiejska)	leśny fitocenotyczny	NIE
20.	Popławy	6,28	powiat pułtuski gmina Obryte (wiejska)	leśny	NIE
21.	Brwilno	65,68	powiat płocki gmina Stara Biała (wiejska), Brudzeń Duży (wiejska)	leśny	TAK (ZO)
22.	Sadkowice	0,7	powiat lipski gmina Solec nad Wisłą (miejsko-wiejska)	stepowy, florystyczny	TAK (PO)
23.	Na Torfach im. Janusza Kozłowskiego	21,13	powiat otwocki gmina Karczew (miejsko-wiejska)	Faunistyczny, biocenotyczny i fizjocenotyczny	NIE
24.	Rezerwat im. Bolesława Hryniewieckiego	24,17	powiat grodziski gmina Podkowa Leśna (miejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
25.	Wąwóz Szaniawskiego	13,93	powiat legionowski gmina Serock (miejsko-wiejska)	Leśny, fitocenotyczny	TAK (ZO)
26.	Grabicz	29,34	powiat wołomiński gmina Kobyłka (miejska)	wodny	NIE
27.	Świder	238	powiaty: otwocki, miński gminy: Wiązowna (wiejska), Siennica (wiejska), Józefów (miejska), Otwock (miejska), Kołbiel (wiejska)	wodny	TAK (ZO)
28.	Stawy Raszyńskie	155,13	powiat pruszkowski gmina Raszyn (wiejska)	faunistyczny, ptaków	TAK (ZO)
29.	Wólczarska Góra	5,01	powiat: miński Gmina: Siennica (wiejska)	przyrody nieożywionej, geologiczny i glebowy	TAK (PO)
30.	Dębniak	20,84	powiat: siedlecki gmina Korczew (wiejska)	leśny	TAK (ZO)
31.	Puszcza u źródeł Radomki	73,48	Powiat przysuski gmina Przysucha (miejsko-wiejska)	leśny	NIE
32.	Ponty im. Teodora Zielińskiego	36,61	powiat radomski gmina Pionki (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja	Rodzaj i typ rezerwatu	Czy obowiązuje plan ochrony (PO) lub zadania ochronne (ZO)
33.	Biele Chojnowskie	14,82	powiat piaseczyński gmina Piaseczno (miejsko-wiejska)	florystyczny	TAK (PO)
34.	Lekowo	5,31	powiat ciechanowski gmina Regimin (wiejska)	leśny	NIE
35.	Modła	9,36	powiat ciechanowski gmina Regimin (wiejska)	leśny	NIE
36.	Łąck	15,5	powiat płocki gmina Łąck (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	NIE
37.	Sterdyń	11,91	powiat sokołowski gmina Ceraanów (wiejska)	leśny	TAK (ZO)
38.	Zegrze	64,29	powiat legionowski gmina Serock (miejsko-wiejska)	leśny	TAK (ZO)
39.	Obory	44,38	powiat piaseczyński gmina Konstancin- Jeziorna (miejsko- wiejska)	leśny, fitocenotyczny	NIE
40.	Chojnów	11,75	powiat piaseczyński gmina Piaseczno (miejsko-wiejska)	leśny, fitocenotyczny	NIE
41.	Kaliniak	54,41	powiat siedlecki gmina: Korczew (wiejska)	leśny	NIE
42.	Las Kabacki im. Stefana Starzyńskiego	903,59	Warszawa	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
43.	Łosiowe Błota	31,63	powiat: warszawski zachodni gmina: Stare Babice (wiejska)	torfowiskowy, fitocenotyczny	TAK (PO)
44.	Parów Sójek	3,84	powiat grodziski gmina: Podkowa Leśna (miejska)	leśny	TAK (ZO)
45.	Olszyny	27,5	powiat kozienicki gmina Magnuszew (wiejska)	leśny	NIE
46.	Brzeźniczka	123,89	powiat radomski gmina Pionki (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
47.	Łęgi Czarnej Strugi	38,16	powiat legionowski gmina Nieporęt (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
48.	Jabłonna	21,66	powiat legionowski gminy: Jabłonna (wiejska)	leśny	NIE

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja	Rodzaj i typ rezerwatu	Czy obowiązuje plan ochrony (PO) lub zadania ochronne (ZO)
49.	Sikórz	217,4	powiat płocki gmina Brudzeń Duży (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
50.	Czaplowizna	213,23	powiat węgrowski gminy Łochów (miejsko-wiejska)	leśny	NIE
51.	Śnieżyczki	25,27	powiat sokołowski gmina Repki (wiejska)	florystyczny	TAK (ZO)
52.	Horowe Bagno	43,82	powiat wołomiński gmina Marki (miejska)	torfowiskowy	TAK (PO)
53.	Śliże	44,29	powiat wołomiński gmina Jadów (wiejska)	wodny	TAK (ZO)
54.	Jegiel	18,54	powiat węgrowski gmina Łochów (miejsko-wiejska)	leśny	NIE
55.	Pomiechówek	18,86	powiat nowodworski gmina Pomiechówek (wiejska)	leśny	NIE
56.	Skarpa Oborska	16,97	powiat piaseczyński gmina Konstancin- Jeziorna (miejsko- wiejska)	leśny, krajobrazów	NIE
57.	Łęgi Oborskie	54,03	powiat piaseczyński gmin Konstancin- Jeziorna (miejsko- wiejska)	leśny, fitocenotyczny	NIE
58.	Stawinoga	145,97	powiat pułtuski gmina Zatory (wiejska)	faunistyczny, faunistyczny	TAK (PO)
59.	Wielgolas	6,73	powiat pułtuski gmina Zatory (wiejska)	leśny	TAK (ZO)
60.	Pionki	81,9	powiat radomski gmin Pionki (wiejska), Pionki (miejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
61.	Załamanek	77,96	powiat radomski gmina Pionki (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
62.	Jedlnia im. Andrzeja Kowalczewskiego	86,7	powiat radomski gmina Jedlnia- Letnisko (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	NIE
63.	Ciszek	40,28	powiat radomski gmina Pionki (wiejska)	leśny	NIE
64.	Gołobórz	65,88	powiat siedlecki gmina Siedlce (wiejska)	florystyczny	TAK (ZO)

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja	Rodzaj i typ rezerwatu	Czy obowiązuje plan ochrony (PO) lub zadania ochronne (ZO)
65.	Bagno Bocianowskie	68,98	powiat otwocki gmina Celestynów (wiejska)	leśny	TAK (ZO)
66.	Olszyna Łyczynska	24,89	powiat piaseczyński gmina Konstancin- Jeziorna (miejsko- wiejska)	leśny ,fitocenotyczny	NIE
67.	Grądy Osuchowskie	96,39	powiat żyrardowski gmina Mszczonów (miejsko-wiejska)	leśny	NIE
68.	Zabuże	33,15	powiat łosicki gmina Sarnaki (wiejska)	leśny	TAK (ZO)
69.	Puszcza Mariańska	132,23	powiat żyrardowski gmina Puszcza Mariańska (wiejska)	leśny	TAK (ZO)
70.	Olszynka Grochowska	59,44	Warszawa	leśny, kulturowy	TAK (ZO)
71.	Młochowski Grąd	27,96	powiat przuszkowski gmina Nadarzyn (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	NIE
72.	Czarci Dół	8,75	powiat otwocki gmina Celestynów (wiejska)	torfowiskowy	NIE
73.	Kulak	47,16	powiaty: siedlecki, łukowski gminy: Stoczek Łukowski (wiejska), Wodynie (wiejska)	florystyczny	TAK (ZO)
74.	Rawka	521,29	powiaty: skierniewicki, brzeziński, żyrardowski, Skierniewice, łowicki, tomaszowski, rawski, łódzki wschodni gminy: Skierniewice (wiejska), Puszcza Mariańska (wiejska), Rawa Mazowiecka (wiejska), Nieborów (wiejska), Głuchów (wiejska), Rawa Mazowiecka (miejska), Skierniewice (miejska), Koruszki (miejsko-wiejska), Jeżów (wiejska), Żelechlinek (wiejska), Nowy Kawęczyn (wiejska)	krajobrazowy, biocenotyczny i fizjocenotyczny	NIE

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja	Rodzaj i typ rezerwatu	Czy obowiązuje plan ochrony (PO) lub zadania ochronne (ZO)
75.	Wolica	49,74	powiaty: warszawski zachodni gmina Ożarów Mazowiecki (miejsko-wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (ZO)
76.	Zaborów im. Witolda Tyrakowskiego	10,26	powiat grodziski gmina Podkowa Leśna (miejska)	leśny	TAK (ZO)
77.	Młochowski Łęg	11,74	powiat pruszkowski gmina Nadarzyn (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	NIE
78.	Pilawski Grąd	4,15	powiat piaseczyński gmina Piaseczno (miejsko-wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (ZO)
79.	Rogalec	33,19	powiat garwoliński gmina Pilawa (miejsko-wiejska)	leśny	NIE
80.	Szerokie Bagno	76,73	powiat otwocki gmina Osieck (wiejska)	torfowiskowy	TAK (ZO)
81.	Stawy Broszkowskie	268,12	powiat siedlecki gmina Kotuń (wiejska)	faunistyczny, faunistyczny	TAK (PO)
82.	Dąbrowa Radziejowska	51,71	powiat żyrardowski gmina Radziejowice (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
83.	Skulski Las	316,92	powiat grodziski gmina Żabia Wola (wiejska)	leśny	NIE
84.	Ługi Helenowskie	93,48	powiaty zwoleński, radomski gminy: Pionki (wiejska), Zwoleń (miejsko-wiejska)	torfowiskowy	NIE
85.	Miodne	20,38	powiat zwoleński gmina Zwoleń (miejsko-wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
86.	Wydma Mołozewska	114,45	powiat sokołowski gmina Jabłonna Lacka (wiejska)	faunistyczny, faunistyczny	TAK (ZO)
87.	Jezioro Czerniakowskie	47,67	Warszawa	wodny, fitocenotyczny	TAK (PO)
88.	Grądy Celestynowskie	8,35	powiat otwocki gmina Celestynów (wiejska)	leśny	NIE
89.	Mszar Pogorzelski	35,08	powiat otwocki gmina Otwock (miejska)	torfowiskowy	NIE
90.	Podgórze	37,76	powiat ostrołęcki gminy Kadzidło (wiejska)	leśny	NIE

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja	Rodzaj i typ rezerwatu	Czy obowiązuje plan ochrony (PO) lub zadania ochronne (ZO)
91.	Torfy Orońskie	12,61	powiat: garwoliński gminy: Maciejowice (wiejska)	torfowiskowy	TAK (ZO)
92.	Skarpa Mołozewska	1,99	powiaty: sokołowski gminy: Jabłonna Lacka (wiejska)	florystyczny, florystyczny	TAK (ZO)
93.	Korzeń	36,32	powiaty: płocki gminy: Łąck (wiejska)	leśny	TAK (ZO)
94.	Rzepki	43,94	powiat sochaczewski gmina Iłów (wiejska)	leśny	TAK (ZO)
95.	Drzewce	60,3	powiaty: gostyniński gminy: Gostynin (wiejska), Gostynin (miejska)	leśny	TAK (ZO)
96.	Dolina Skrwy	62,8	powiat gostyniński gmina Gostynin (wiejska)	krajobrazowy	NIE
97.	Jastrząbek	463,2	powiat: płocki gminy: Nowy Duninów (wiejska), Łąck (wiejska)	leśny	TAK (ZO)
98.	Komory	17,75	powiat gostyniński gmina Gostynin (wiejska)	leśny	NIE
99.	Lucień	55,44	powiat gostyniński gmina Gostynin (wiejska)	leśny	TAK (ZO)
100.	Lubaty	33,5	powiat gostyniński gmina Gostynin (wiejska)	wodny	TAK (ZO)
101.	Kresy	182,35	powiat płocki gmina Nowy Duninów (wiejska)	leśny	TAK (ZO)
102.	Osetnica	54,66	powiat gostyniński gmina Gostynin (wiejska)	krajobrazowy	TAK (ZO)
103.	Dąbrowy Seroczyńskie	550,15	powiat siedlecki gmina Wodnie (wiejska)	leśny	TAK (PO)
104.	Jeziro Kiełpińskie	19,76	powiat warszawski zachodni gminy: Łomianki (miejsko-wiejska)	wodny, biocenotyczny i fizjocenotyczny	TAK (PO)
105.	Dybanka	29,01	powiat gostyniński gmin Gostynin (miejska)	przyrody nieożywionej, geologiczny i glebowy	NIE
106.	Łoś	10,76	powiat piaseczyński gmina Prażmów (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (ZO))

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja	Rodzaj i typ rezerwatu	Czy obowiązuje plan ochrony (PO) lub zadania ochronne (ZO)
107.	Las Pęcherski	14,4	powiat piaseczyński gmina Piaseczno (miejsko-wiejska)	leśny, fitocenotyczny	NIE
108.	Podlesie	194,48	powiat sztydlowiecki gmina Chlewiska (wiejska)	leśny	NIE
109.	Kopiec Kościuszki	6,07	powiat garwoliński gmina Maciejowice (wiejska)	leśny	TAK (ZO)
110.	Biele	27,9	powiat sokołowski gmina Cerańów (wiejska)	florystyczny	TAK (ZO)
111.	Kalinowa Łąka	3,47	powiat warszawski zachodni gmina Stare Babice (wiejska)	florystyczny	TAK (PO)
112.	Bukowiec Jabłonowski	36,87	Powiat legionowski gmina: Jabłonna (wiejska)	leśny fitocenotyczny	TAK (ZO)
113.	Majdan	50,6	powiat białobrzecki gmina Stroomiec (wiejska)	leśny	NIE
114.	Starodrzew Dobieszyński	8,72	powiat białobrzecki gmina Stroomiec (wiejska)	leśny	NIE
115.	Dąbrowa Łącka	305,87	powiat płocki gmina Łąck (wiejska)	leśny fitocenotyczny	TAK (ZO)
116.	Wieliszewskie Łęgi	18,58	powiat legionowski gminy Wieliszew (wiejska), Nieporęt (wiejska)	florystyczny	TAK (ZO)
117.	Czerwony Krzyż	56,33	powiat garwoliński gmina Maciejowice (wiejska)	florystyczny	NIE
118.	Borowiec	57,83	powiat zwoleński gmina Przyłęk (wiejska)	torfowiskowy, biocenotyczny fizjocenotyczny	TAK (PO)
119.	Florianów	406,63	powiat miński gmina Mrozy (miejsko-wiejska)	przyrody nieożywionej, geologiczny i glebowy	TAK (PO)
120.	Dolina Wkry	24,37	powiat nowodworski gmina Pomiechówek (wiejska)	krajobrazowy, krajobrazowy	TAK (PO)
121.	Dzierżenińska Kępa	1,2	powiat pułtuski gmina Pokrzywnica (wiejska)	faunistyczny	NIE
122.	Moczydło	58,08	powiat węgrowski gmina Stoczek (wiejska)	faunistyczny, faunistyczny	NIE

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja	Rodzaj i typ rezerwatu	Czy obowiązuje plan ochrony (PO) lub zadania ochronne (ZO)
123.	Las Natoliński	104,22	Warszawa	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
124.	Baranie Góry	176,62	Powiat mławski gminy Lipowiec Kościelny (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
125.	Dolina Mławki	147,41	powiat mławski gmina Szreńsk (wiejska)	leśny	NIE
126.	Olszyny Rumockie	148,95	Powiat mławski gminy Lipowiec Kościelny (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
127.	Puszcza Słupecka	160,56	powiat legionowski gmina Nieporęt (wiejska)	leśny	NIE
128.	Skarpa Jeziorki	7,47	powiat piaseczyński gmina Prażmów (wiejska)	leśny, krajobrazowy	TAK (ZO)
129.	Krępiec	273,65	powiat kozienicki gminy: Garbatka- Letnisko (wiejska), Kozienice (miejsko- wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
130.	Kępa Rakowska	223,53	powiaty sochaczewski, płocki gmina Iłów (wiejska), Wyszogród (miejsko- wiejska)	wodny, faunistyczny	TAK (PO)
131.	Kępa Antonińska	532,58	powiaty: sochaczewski, płocki gmina: Iłów (wiejska), Mała Wieś (wiejska), Wyszogród (miejsko- wiejska)	wodny, faunistyczny	TAK (PO)
132.	Wyspy Zakrzewskie	314,42	powiaty: sochaczewski, płocki gminy: Bodzanów (wiejska), Iłów (wiejska), Mała Wieś (wiejska), Słubice (wiejska)	wodny, faunistyczny	TAK (PO)
133.	Wyspy Białobrzeskie	273,02	powiat płocki gminy: Bodzanów (wiejska), Słubice (wiejska)	wodny, faunistyczny	TAK (PO)
134.	Kępa Wykowska	353,63	powiat płocki gminy: Bodzanów (wiejska), Słupno (wiejska), Słubice (wiejska), Gąbin (miejsko-wiejska)	wodny, faunistyczny	TAK (PO)

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja	Rodzaj i typ rezerwatu	Czy obowiązuje plan ochrony (PO) lub zadania ochronne (ZO)
135.	Ławice Troszyńskie	121,19	powiat płocki gminy: Stupno (wiejska), Gąbin (miejsko-wiejska)	wodny, faunistyczny	TAK (PO)
136.	Jezióra - Olszyny	5,06	powiat grójecki gmina Pniewy (wiejska)	leśny	NIE
137.	Łęgacz nad Jeziorką	37,31	powiat grójecki gmina Grójec (miejsko-wiejska)	leśny	NIE
138.	Sokół	440,48	powiaty: grójecki, białobrzegi gminy: Wyśmierzyce (miejsko-wiejska), Nowe Miasto nad Pilicą (miejsko-wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
139.	Bagno Pogorzal	48,6	powiat miński gmina Mińsk Mazowiecki (wiejska)	torfowiskowy	TAK (ZO)
140.	Bojarski Grąd	7,02	powiat sokołowski gmina Kosów Lacki (miejsko-wiejska)	krajobrazowy	NIE
141.	Przełom Witówki	92,3	powiat miński gmina Kałuszyn (miejsko-wiejska), Mrozy (miejsko-wiejska)	leśny	NIE
142.	Jadwisin	93,39	powiat legionowski gmina Serock (miejsko-wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
143.	Kantor Stary	95,43	powiat węgrowski gmina Liw (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
144.	Morysin	53,45	Warszawa	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
145.	Skarpa Ursynowska	20,8	Warszawa	krajobrazowy	NIE
146.	Wilcze Błota	89,26	powiat węgrowski gmina Łochów (miejsko-wiejska)	torfowiskowy	TAK (ZO)
147.	Wymięklizna	62,37	powiat otwocki gmina Sobienie-Jeziory (wiejska)	leśny	NIE
148.	Skulskie Dęby	30,07	powiat grodziski gmina Żabia Wola (wiejska)	leśny	NIE
149.	Olsy Płoszyckie	140,86	powiat ostrołęcki gmina Lelis (wiejska)	leśny	TAK (PO)
150.	Kawęczyn	69,71	Warszawa	leśny, florystyczny	TAK (PO)

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja	Rodzaj i typ rezerwatu	Czy obowiązuje plan ochrony (PO) lub zadania ochronne (ZO)
151.	Rogoźnica	77,89	powiat miński gmina Mrozy (miejsko-wiejska)	leśny	NIE
152.	Torfowisko Serafin	184,44	powiat ostrołęcki gmina Łyse (wiejska)	torfowiskowy, fitocenotyczny	TAK (ZO)
153.	Łachy Brzeskie	476,31	powiaty piaseczyński, otwocki gminy Góra Kalwaria (miejsko-wiejska), Karczew (miejsko- wiejska)	wodny	TAK (PO)
154.	Wyspy Świdorskie	572,28	powiaty piaseczyński, otwocki gminy Konstancin- Jeziorna (miejsko- wiejska), Józefów (miejska), Karczew (miejsko-wiejska), Otwock (miejska)	wodny	TAK (PO)
155.	Wyspy Zawadowskie	530,28	powiaty piaseczyński, otwocki, Warszawa gminy Konstancin- Jeziorna (miejsko- wiejska), Józefów (miejska), Warszawa (miejska)	wodny	TAK (PO)
156.	Ławice Kiełpińskie	804,1	powiaty: warszawski zachodni, Warszawa, legionowski gminy: Jabłonna (wiejska), Warszawa (miejska), Łomianki (miejsko-wiejska)	Faunistyczny, faunistyczny	TAK (ZO)
157.	Kępy Kazuńskie	544,28	powiaty nowodworski, legionowski gminy Jabłonna (wiejska), Nowy Dwór Mazowiecki (miejska), Czosnów (wiejska)	wodny	NIE
158.	Zakole Zakroczymskie	545,47	powiat nowodworski gminy: Zakroczym (miejsko-wiejska), Leoncin (wiejska), Czosnów (wiejska)	wodny, faunistyczny	TAK (PO)

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja	Rodzaj i typ rezerwatu	Czy obowiązuje plan ochrony (PO) lub zadania ochronne (ZO)
159.	Wikliny Wiślane	340,48	powiat nowodworski gminy Zakroczym (miejsko-wiejska), Leoncin (wiejska)	wodny, faunistyczny	TAK (PO)
160.	Ponty Dęby	50,39	powiat radomski gmina Pionki (wiejska)	leśny	TAK (PO)
161.	Kózki	86,12	powiat łosicki gmina Sarnaki (wiejska)	faunistyczny	TAK (ZO)
162.	Piotrowe Pole	1,9	powiat radomski gmina Iłża (miejsko-wiejska)	leśny	NIE
163.	Dąbrowa Polańska	28,55	powiat radomski gmina Iłża (miejsko-wiejska)	leśny	TAK (ZO)
164.	Leniwa	24,06	powiat radomski gmina Pionki (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
165.	Torfowisko Karaska	402,69	powiat: ostrołęcki gmina: Kadzidło (wiejska)	torfowiskowy	TAK (PO)
166.	Okólny Ług	168,94	powiaty: zwoleński, radomski gminy: Policzna (wiejska), Pionki (wiejska)	torfowiskowy	TAK (ZO)
167.	Mokry Jegiel	116,13	powiat węgrowski gmina Sadowne (wiejska)	leśny	TAK (ZO)
168.	Guść	87,09	powiat kozienicki gmina Kozienice (miejsko-wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
169.	Brudzeńskie Jary	39,1	powiat płocki gmina Brudzeń Duży (wiejska)	leśny	NIE
170.	Mierzvice	12,98	powiat łosicki gmina Sarnaki (wiejska)	florystyczny, florystyczny	TAK (PO)
171.	Jezioro Szczawińskie	137,88	powiat gostyński gmin Szczawin Kościelny (wiejska)	wodny, biocenotyczny i fizjocenotyczny	TAK (PO)
172.	Zwierzyniec	40,42	powiat makowski gmina Krasnosielc (wiejska)	leśny	NIE
173.	Żurawinowe Bagno	2,33	powiat otwocki gmina Celestynów (wiejska)	torfowiskowy	NIE
174.	Źródło Królewskie	29,67	powiat radomski gmina Pionki (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
175.	Dęby Biesiadne im. Mariana Pułkowskiego	17,2	Powiat kozienicki gmina Głowaczów (wiejska)	leśny, fitocenotyczny	NIE

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja	Rodzaj i typ rezerwatu	Czy obowiązuje plan ochrony (PO) lub zadania ochronne (ZO)
176.	Uroczysko Stephana	62,03	powiat piaseczyński gmina Piaseczno (miejsko-wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (ZO)
177.	Torfowisko Zawały	6,28	powiat miński gmina Dobrze (wiejska)	Torfowiskowy, fitocenotyczny	TAK (PO)
178.	Torfowisko Jeziorek	6,8	powiat miński gmina Mrozy (miejsko-wiejska)	torfowiskowy, fitocenotyczny	TAK (PO)
179.	Stawy Siedleckie	242,3	powiat siedlecki gmina Siedlce (wiejska)	Faunistyczny, biocenotyczny i fizjocenotyczny	TAK (PO)
180.	Stawy Gnojna im. Rodziny Bieleckich	19,35	powiat żyrardowski gmina Mszczonów (miejsko-wiejska)	Faunistyczny, faunistyczny	TAK (ZO)
181.	Polesie Rowskie	3,87	powiat garwoliński gmina Łaskarzew (wiejska)	torfowiskowy, fitocenotyczny	TAK (PO)
182.	Podjabłońskie	38,48	powiat sokołowski gmina Ceranów (wiejska)	florystyczny	TAK (ZO)
183.	Jeziro Drzezno	30,36	powiat płocki, gostyniński gmina Gostynin (wiejska), Łąck (wiejska)	wodny, biocenotyczny i fizjocenotyczny	TAK (ZO)
184.	Las Jaworski	23,49	powiat węgrowski gmina Wierzbno (wiejska)	florystyczny, biocenotyczny i fizjocenotyczny	TAK (PO)
185.	Barania Ruda	52,94	powiaty miński gmina Mrozy (miejsko-wiejska)	leśny, fitocenotyczny	TAK (PO)
186.	Klimonty	109,2	powiat siedlecki gmina Mordy (miejsko-wiejska)	leśny biocenotyczny i fizjocenotyczny	TAK (PO)
187.	Turzyniec	72,17	Powiat węgrowski gmina Stoczek (wiejska)	leśny, biocenotyczny i fizjocenotyczny	TAK (PO)
188.	Mosty Kalińskie	201,44	powiat wołomiński gmina Zielonka (miejska)	krajobrazowy, biocenotyczny i fizjocenotyczny	TAK (PO)
189.	Bagno Jacka	19,45	powiaty: Warszawa, wołomiński gminy: Zielonka (miejska), Warszawa (miejska)	torfowiskowy	TAK (ZO)

2. Parki Krajobrazowe

Tabela 2. Wykaz Parków Krajobrazowych na terenie województwa mazowieckiego

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
1.	Brudzeński Park Krajobrazowy	3171 otulina 4397 (obszar w całości położony w województwie mazowieckim)	Powiat płocki	TAK	<p>1. Zachowanie głęboko wciętej, meandrującej, nizinnej rzeki Skrwy Prawej oraz powiązanych z nią dwóch zespołów rynnowych: rzeki Wierzbicy i Strugi Janoszyckiej wraz z jeziorami;</p> <p>2. Zachowanie ekosystemów leśnych, głównie grądów, łęgów, zboczowych lasów lipowo-klonowych i dąbrów świetlistych, zachowanie dużych kompleksów leśnych oraz wrzosowisk, łąk i muraw napiaskowych wraz z całym bogactwem występujących tu gatunków grzybów, roślin i zwierząt, w tym zwłaszcza chronionych, rzadkich, ginących i zagrożonych oraz zbiorowisk roślinnych i siedlisk przyrodniczych;</p> <p>3. Zachowanie i poprawa możliwości trwałego i stabilnego funkcjonowania ekosystemów, w tym utrzymanie powiązań w obrębie Parku oraz powiązań z zewnętrznymi układami przyrodniczymi;</p> <p>4. Stabilizowanie i przywracanie utraconej różnorodności biologicznej na poziomie ekosystemów, siedlisk oraz rodzimych i zadomowionych gatunków i genotypów grzybów, roślin i zwierząt;</p> <p>5. Zachowanie walorów kulturowych i krajobrazowych, w tym elementów charakterystycznego krajobrazu kulturowego;</p> <p>6. Sukcesyjna poprawa stanu wszystkich komponentów środowiska;</p> <p>7. Zrównoważone użytkowanie zasobów przyrody;</p> <p>8. Ograniczenie negatywnych oddziaływań na zasoby przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe Parku;</p> <p>9. udośćępnianie Parku dla celów turystycznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, przy zachowaniu jego walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych².</p>	<p>1. Procesy erozji wodnej i wietrznej powodujące niszczenie pokrywy glebowej, zmiany ukształtowania terenu oraz przyczyniające się do wzrostu degradacji obszaru;</p> <p>2. Zanieczyszczenie ściekami komunalnymi wód powierzchniowych oraz podziemnych z nieszczelnych szamb oraz w wyniku niewłaściwego składowania obornika;</p> <p>3. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych oraz podziemnych nawozami sztucznymi i naturalnymi stosowanymi w rolnictwie oraz środkami ochrony roślin stosowanymi w rolnictwie i leśnictwie;</p> <p>4. Niskie emisje z palenisk i kotłowni przydomowych w Parku powodujące ponadnormatywne stężenie benzo(a)pirenu i pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu;</p> <p>5. Zmiany stosunków wodnych</p> <p>6. Sukcesja w obrębie: łąkowych zbiorowisk roślinnych;</p> <p>leśnych zbiorowisk roślinnych polegająca na procesie grądowienia w łęgach, łęgowieniu olsów; dąbrów świetlistych; jezior, starorzeczy i drobnych zbiorników wodnych;</p> <p>7. Ekspansja obcych geograficznie, synantropijnych gatunków roślin, szczególnie dębu czerwonego <i>Quercus rubra</i>, robinii akacjowej <i>Robinia pseudoacacia</i>, nawłoci późnej <i>Solidago gigantea</i>, niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i>, kolczurki klapowanej <i>Echinocystis lobata</i>;</p> <p>8. Zbyt jednolita struktura wiekowa i gatunkowa drzewostanów. Niewielki udział starych okazałych drzew, których kora jest optymalnym siedliskiem dla epifitycznych mszaków i porostów; ubożenie siedlisk ze względu na zbyt małe zasoby martwego drewna;</p>

² Plan Ochrony dla Brudzeńskiego Parku Krajobrazowego

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
						<p>9. Zabudowa i zaorywanie łądowych ekosystemów nieleśnych, szczególnie w bezpośrednim sąsiedztwie miejscowości leżących na terenie Parku;</p> <p>10. Intensyfikacja i chemizacja rolnictwa powodujące systematyczną degradację zbiorowisk synantropijnych, w tym zwłaszcza zbiorowisk segetalnych;</p> <p>11. Niedostateczny udział martwego drewna i obumierających (w tym dziuplastych) drzew w lasach, przede wszystkim poza obszarami rezerwatów przyrody;</p> <p>12. Usuwanie drzew z krajobrazu rolniczego, w tym szpalerów i alei drzew przydrożnych bądź też ich uszkodzenie w wyniku źle przeprowadzanych zabiegów leczniczych;</p> <p>13. Obniżenie poziomu wód gruntowych, prowadzące do wysychania niektórych drobniejszych cieków wodnych w szczególności w okresie letnim. Zjawisko to mocno zaznacza się m.in. na niewielkich ciekach wodnych okresowo zupełnie wysychających w tym w rez. Brudzeńskie Jary, jak również w zbiornikach wodnych;</p> <p>14. Rozwój zabudowy lotniskowej, w szczególności w bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników wodnych i rzek;</p> <p>15. Ekspansja obcych gatunków inwazyjnych, prowadząca do zmian w ugrupowaniach rodzimej fauny w wyniku konkurencji, zarówno siedliskowej jak i pokarmowej. Jednym z głównych źródeł napływu gatunków inwazyjnych jest Zbiornik Włocławski, z którego do wód Parku wniknęło kilka obcych gatunków ryb, skorupiaków, a także mięczaków. Ponadto obecność niektórych gatunków może być wynikiem celowego wsiedlania na teren Parku, np. bażanta i karasia złocistego;</p> <p>16. Zwiększona śmiertelność zwierząt na drogach;</p> <p>17. Izolacja populacji płazów w zbiornikach oddalonych od korytarzy ekologicznych bądź też otoczonych przez siedliska stanowiące barierę migracyjną. Zagrożenie w szczególności dotyczy zbiorników położonych na obszarach zwartej zabudowy i zlokalizowanych</p>

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
						<p>w bezpośrednim sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów;</p> <p>18. Zabudowa hydrotechniczna rzek prowadząca do zaburzenia reżimu hydrologicznego, a tym samym pogorszenia warunków siedliskowych i możliwości migracyjnych fauny reofilnej;</p> <p>19. Niszczenie obiektów historycznych wpisanych do rejestru lub ewidencji zabytków, brak troski właścicieli o ich stan oraz nieodpowiednie zagospodarowanie ich otoczenia;</p> <p>20. Niszczenie oraz nieodpowiednie zabezpieczenie lub renowacja obiektów małej architektury sakralnej - krzyży, kapliczek oraz nieodpowiednie zagospodarowanie ich otoczenia;</p> <p>21. Niszczenie i brak troski o miejsca historyczne, w tym cmentarze, mogiły, szczególnie leśne, a także o miejsca pamięci narodowej;</p> <p>22. Wprowadzanie obcego architektonicznie, bezstylowego, szpecącego krajobraz budownictwa mieszkaniowego, rekreacyjnego i usługowego;</p> <p>23. Zaśmiecanie terenu Parku, m.in. w obszarach koncentracji ruchu turystycznego i rekreacji;</p> <p>24. Nadmierna penetracja turystyczna wybranych obszarów cennych przyrodniczo w wyniku lokalizacji miejsca wypoczynkowego w rejonie Sikorza wymagającego dotarcia przez rezerwat i obszar Natura 2000;</p> <p>25. Brak strefy buforowej dla rezerwatu Sikórz od strony wschodniej w rejonie Sikorza;</p> <p>26. Zagrożenia dla strefy buforowej rezerwatu Sikórz od strony zachodniej (wysunięta północna część rezerwatu) - spływ wód zawierających środki ochrony roślin</p> <p>27. Spontaniczny rozwój turystyki kwalifikowanej w zakresie turystyki rowerowej, konnej, nordic-walking;</p> <p>28. Nadmierne obciążenie szlaku kajakowego Skrzy Prawej;</p> <p>29. Zwiększona presja na zasoby i walory Parku w efekcie rozwoju turystyki pobytowej;</p> <p>30. Nadmierna penetracja kompleksu leśnego Brwilno i wykorzystywanie go m.in. do spacerów z psami;</p>

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
						31. Zagrożenie dla zdrowia i życia turystów na stromych odcinkach szlaku czerwonego w wyniku jego dopuszczenia do jazdy na rowerze. ³
2.	Kozienicki Park Krajobrazowy	26233,8 otulina 36009,6 (obszar w całości położony w województwie mazowieckim)	Powiaty: kozienicki, zwoleński, radomski	TAK	<p>1. Zachowanie ekosystemów leśnych, lądowych ekosystemów nieleśnych oraz ekosystemów wodnych, wraz z całym bogactwem występujących w nich gatunków grzybów, roślin i zwierząt, w tym zwłaszcza chronionych, rzadkich, ginących i zagrożonych oraz zbiorowisk roślinnych i siedlisk przyrodniczych;</p> <p>2. Zachowanie i poprawa możliwości trwałego i stabilnego funkcjonowania ekosystemów, w tym utrzymanie powiązań w obrębie Parku oraz powiązań z zewnętrznymi układami przyrodniczymi;</p> <p>3. Stabilizowanie i przywracanie utraconej różnorodności biologicznej na poziomie ekosystemów, siedlisk oraz rodzimych i zdomowionych gatunków i genotypów grzybów, roślin i zwierząt;</p> <p>4. Zachowanie walorów kulturowych i krajobrazowych, w tym elementów charakterystycznego krajobrazu kulturowego;</p> <p>5. Sukcesyjna poprawa stanu wszystkich komponentów środowiska;</p> <p>6. Zrównoważone użytkowanie zasobów przyrody;</p> <p>7. Ograniczenie negatywnych oddziaływań na zasoby przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe Parku;</p> <p>8. Udostępnianie Parku dla celów turystycznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, przy zachowaniu jego walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych.</p>	<p>1. Zanieczyszczenie powietrza na skutek emisji zanieczyszczeń z kotłowni opalanych tradycyjnymi paliwami;</p> <p>2. Spalanie odpadów w piecach w gospodarstwach indywidualnych;</p> <p>3. Przesuszenie siedlisk hydrogenicznych (zwłaszcza torfowisk) spowodowane dawnymi odwodnieniami; obniżenie poziomu wód gruntowych;</p> <p>4. Zarastanie zbiorowisk nieleśnych na skutek wzmożonych procesów sukcesyjnych, w tym zarzucenia tradycyjnej gospodarki łąkowo-pasterskiej;</p> <p>5. Zbyt małe ilości martwego drewna w pełnej gamie faz i form rozkładu w lasach gospodarczych na skutek dawnych praktyk gospodarki leśnej;</p> <p>6. Uproszczenie struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów na skutek dawnych praktyk gospodarki leśnej;</p> <p>7. Usuwanie z części gospodarczej dębów szypułkowych;</p> <p>8. Ograniczanie bazy rozwojowej owadów ksylofagicznych, w tym gatunków rzadkich, stenotopowych poprzez zabiegi chirurgii drzew pomnikowych;</p> <p>9. Utrata powierzchni cennych ekosystemów nieleśnych będąca skutkiem rozwoju zabudowy w Parku w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy;</p> <p>10. Zakłócenie migracji zwierząt oraz kolizje w wyniku obecności w Parku dróg krajowych i wojewódzkich;</p> <p>11. Lokalizacje linii elektroenergetycznych, powodujące zakłócenie panoram widokowych (wartości estetyczno-widokowych)</p> <p>12. Lokalizacje masztów, powodujące zakłócenie panoram widokowych (wartości estetyczno-widokowych).</p>

³ Plan Ochrony dla Brudzeńskiego Parku Krajobrazowego

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
						<p>13. Zakłócenie widoku na zabytki wpisane do rejestru zabytków (obniżanie ich walorów ekspozycyjnych).</p> <p>14. Ekspansja chaotycznej zabudowy, sprzyjająca powstawaniu nieładu przestrzennego;</p> <p>15. Ekspansja współczesnej zabudowy, nienawiązującej stylem do krajobrazu ruralistycznego, degradacja wartości zabudowań zagrodowych;</p> <p>16. Zaśmiecanie terenu Parku, obniżające wartości estetyczne;</p> <p>17. Sukcesja drzew i krzewów we wnętrzach widokowych, powodująca ich degradację;</p> <p>18. Dewastacja krajobrazu poprzez nielegalną eksploatację kopalni;</p> <p>19. Dewastacja krajobrazu poprzez tablice i urządzenia reklamowe, obiekty małej architektury oraz ogrodzenia, w szczególności w krajobrazie ruralistycznym;</p> <p>20. Czasowe zaburzenie walorów krajobrazowych w wyniku zabiegów gospodarczych w lasach;</p> <p>21. Wprowadzanie elementów dysharmonijnych w pasach drogowych, degradujących wartości estetyczno-widokowe;</p> <p>22. Degradacja lasów związana z ruchem samochodów osobowych i quadów. Parkowanie w miejscach do tego niewyznaczonych, skutkujące płoszeniem zwierząt i niszczeniem ściółki leśnej oraz degradacją powierzchni ziemi;</p> <p>23. Ruch turystyczny poza wyznaczonymi szlakami. Skutkiem tego jest płoszenie zwierząt, wydeptywanie gruntu, wzrost zagrożenia pożarowego;</p> <p>24. Osłabienie drzewostanów na skutek oddziaływania czynników biotycznych – kornika ostrozębnego, chrabąszczy oraz jemioli⁴.</p>
3.	Bolimowski Park Krajobrazowy	20512,32 otulina 3102,43 (obszar częściowo)	Powiaty: skierniewicki żyrardowski, Skierniewice, łowicki	TAK	1. Podnoszenie odporności ekosystemów wód powierzchniowych na degradację, w tym Pogarszanie się cech ilościowych i jakościowych zasobów wód powierzchniowych oraz modyfikację naturalnych procesów kształtujących ilość i jakość tych zasobów;	1. Nieproporcjonalnie duże, w stosunku do prognozowanego wzrostu liczby ludności, liczby zrealizowanych inwestycji i dotychczasowych trendów rozwoju, tereny planowane do zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne

⁴ Plan Ochrony dla Brudzeńskiego Parku Krajobrazowego

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
		położony w województwie mazowieckim)			<p>2. Podnoszenie odporności na degradację ekosystemów, w obrębie których zachodzą procesy kształtowania się cech ilościowych i jakościowych zasobów wód podziemnych Parku;</p> <p>3. Przeciwdziałanie czynnikom i procesom powodującym degradację wód powierzchniowych i podziemnych;</p> <p>4. Zwiększenie odporności gleb na degradację oraz przeciwdziałanie czynnikom i procesom degradacji, w tym erozji i zanieczyszczeniu gleb;</p> <p>5. Zachowanie zróżnicowania form rzeźby oraz procesów warunkujących ich istnienie;</p> <p>6. Ochrona ekosystemów wodnych przed negatywnymi skutkami oddziaływań zewnętrznych;</p> <p>7. Utrzymanie dotychczasowej różnorodności siedlisk przyrodniczych;</p> <p>8. Utrzymanie mozaikowego układu siedlisk przyrodniczych;</p> <p>9. Zachowanie zwartych kompleksów Puszczy Bolimowskiej z mozaiką zbiorowisk leśnych, w tym borów, borów mieszanych, dąbrów świetlistych, grądów, łęgów i olsów, stanowiących ostoje chronionych i zagrożonych gatunków roślin, porostów i grzybów wielkoowocnikowych;</p> <p>10. Zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych doliny rzeki Rawki, a w szczególności jej naturalnego, meandrującego koryta wraz z kompleksem przestrzennym zbiorowisk roślinnych, reprezentujących pełną skalę wilgotnościową siedlisk występujących w dolinach rzek nizinnych oraz zapewnienie jej trwałego funkcjonowania jako korytarza ekologicznego;</p> <p>11. Zachowanie, poprawa stanu oraz przywracanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych śródleśnych polan, stanowiących ostoje chronionych i zagrożonych gatunków roślin oraz zbiorowisk roślinnych;</p> <p>12. Utrzymanie różnorodności rodzimych gatunków na ich naturalnych i półnaturalnych stanowiskach, w typowych dla nich fitocenozach;</p> <p>13. Zapewnienie warunków do wzrostu liczebności populacji chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków;</p>	<p>2. Presja inwestycyjna na tereny cenne przyrodniczo, w tym dolinę Rawki, powodująca fragmentację i likwidację terenów aktywnych biologicznie, zmniejszenie areалу lub zanikanie siedlisk i stanowisk rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz wzrost ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych na teren Parku.</p> <p>3. Postępujące przesuszenie terenu Parku, zwłaszcza terenów leśnych i łąkowych, m.in. na skutek przyspieszonego odpływu wody systemem rowów melioracyjnych, powodujące zmiany funkcjonowania ekosystemów wodnych, zanikanie stanowisk rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, zmniejszenie areалу przyrodniczych siedlisk chronionych i niekorzystne zmiany w tych siedliskach oraz zmniejszenie retencji wodnej;</p> <p>4. Przerwanie lub ograniczenie funkcjonowania powiązań przyrodniczych w wyniku nasilającego się ruchu samochodowego oraz przebiegu trasy projektowanej autostrady A-2 i projektowanej linii szybkiej kolei TGV, a także modernizacji linii kolejowej Warszawa – Łódź;</p> <p>5. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych spowodowane punktowymi zrzutami nieoczyszczonych ścieków bytowo-gospodarczych oraz spływami zanieczyszczonych wód z obszarów użytkowanych rolniczo, prowadzące do niekorzystnych zmian jakościowych i ilościowych roślinności oraz zgrupowań zwierząt, degradacji siedlisk i osłabienia procesów samooczyszczania, a także do ograniczenia możliwości gospodarczego i turystycznego wykorzystania wód;</p> <p>6. Istniejąca i potencjalna eksploatacja wód podziemnych skutkująca powstaniem nowych oraz powiększaniem już istniejących lejów depresji, przyspieszeniem zaniku mokradeł oraz trwałym ograniczeniem drenażu powierzchniowego i zmniejszeniem natężenia przepływu w ciekach przy zmniejszającej się alimentacji wód podziemnych;</p> <p>7. Sukcesja wódna powodująca zmniejszanie areалу terenów otwartych (łąkowych, pastwiskowych i murawowych) oraz zmiany jakościowe i ilościowe związanych z nimi populacji roślin, zwierząt i grzybów;</p>

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
					<p>14. Zwiększanie liczby potencjalnych mikrosiedlisk roślin zarodnikowych i grzybów;</p> <p>15. Utrzymanie i kształtowanie korytarzy ekologicznych umożliwiających migrację gatunków;</p> <p>16. Utrzymanie lub wznowienie uprawy tradycyjnych odmian roślin użytkowych;</p> <p>17. Wykorzystanie walorów szaty roślinnej do celów dydaktycznych, edukacyjnych, naukowych oraz promocji Parku;</p> <p>18. Zachowanie możliwie najwyższej różnorodności gatunkowej zgrupowań zwierząt w miejscach ich występowania, w tym w szczególności gatunków chronionych, rzadkich i zagrożonych;</p> <p>19. Zapobieganie ubożeniu i niekorzystnym przekształceniom zgrupowań zwierząt;</p> <p>20. Utrzymanie populacji poszczególnych gatunków zwierząt, zwłaszcza chronionych, zagrożonych i rzadkich, na poziomie liczebności umożliwiającej im przetrwanie oraz niedopuszczenie do negatywnych skutków rozmnażania w pokrewieństwie;</p> <p>21. Umożliwienie kontaktu pomiędzy metapopulacjami poszczególnych gatunków, warunkującego zachowanie różnorodności biologicznej na poziomie gatunku</p> <p>22. Kontrola i ograniczanie liczebności gatunków introdukowanych, obcych oraz inwazyjnych zagrażających gatunkom rodzimym;</p> <p>23. Utrzymanie lub wznowienie hodowli rodzimych ras zwierząt gospodarskich;</p> <p>24. Zachowanie i kształtowanie regionalnych cech fizjonomii krajobrazu związanych z dotychczasowymi sposobami gospodarowania;</p> <p>25. Ochrona wyróżniających się wizualnie form geomorfologicznych;</p> <p>26. Przywracanie, w miarę możliwości, obszarom o krajobrazie negatywnie przekształconym, ich potencjalnych wartości krajobrazowych i przyrodniczych;</p> <p>27. Kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej zapewniającej;</p>	<p>8. Ekspansja i celowe wprowadzanie obcych i synantropijnych gatunków roślin, przyczyniające się do zmiany lokalnej różnorodności biologicznej;</p> <p>9. Wzrastające natężenie ruchu drogowego, w efekcie którego dochodzi do kolizji ze zwierzętami (płazy, gady i ssaki);</p> <p>10. Zwiększająca się penetracja turystyczna terenów cennych przyrodniczo⁶.</p>

⁶ Plan ochrony Bolimowskiego Parku Krajobrazowego

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
					<ul style="list-style-type: none"> rozміщення funkcji terenu w sposób niepowodujący obniżenia lub utraty wartości przyrodniczych i krajobrazowych oraz niekolidujący wzajemnie ze sobą, optymalizację układu osadniczego oraz ograniczanie rozpraszania zabudowy, przeciwdziałanie wprowadzaniu antropogenicznych elementów dysharmonizujących krajobraz, zachowanie wnętrz, punktów widokowych i dominant o szczególnych wartościach, krajobrazowych, zarówno w krajobrazie zbliżonym do naturalnego, jak i w krajobrazie kulturowym; <p>28. wyeksponowanie i właściwe wykorzystanie elementów dziedzictwa kulturowego wraz z ich otoczeniem;</p> <p>29. rewitalizacja i rewaloryzacja przekształconych lub częściowo zniszczonych elementów dziedzictwa kulturowego;</p> <p>30. Ochrona i utrwalanie tożsamości kulturowej, a zwłaszcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> organizacji przestrzennej historycznych struktur osadniczych oraz swoistego charakteru zabudowy wiejskiej, odtworzenie i ożywienie lokalnych tradycji⁵. 	
4.	Mazowiecki Park Krajobrazowy	15710 otulina 7992 (obszar w całości położony w województwie mazowieckim)	Powiaty: otwocki, Warszawa	TAK	<p>1. Zachowanie istniejących kompleksów leśnych jako istotnego elementu struktury przyrodniczej i budowy biologicznej (także jako "zielone płuca") aglomeracji warszawskiej,</p> <p>2. Zachowanie najcenniejszych przyrodniczo siedlisk przyrodniczych, siedlisk zwierząt, roślin i grzybów, form geomorfologicznych, walorów kulturowych i krajobrazowych;</p> <p>3. Ochrona i kształtowanie cennego krajobrazu leśno - łąkowo-polnego;</p> <p>4. Zachowanie trwałości ekosystemów leśnych i odtwarzanie różnorodności biocenoz leśnych zgodnie z uwarunkowaniami siedliskowymi;</p>	<p>1. Postępująca antropopresja powodująca zanikanie stanowisk i siedlisk rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt, zmniejszanie arealu przyrodniczych siedlisk chronionych i niekorzystne zmiany w tych siedliskach;</p> <p>2. Postępujące przesuszenie terenu Parku, zwłaszcza terenów leśnych i łąkowych;</p> <p>3. Zmniejszanie i fragmentacja arealu cennych zbiorowisk roślinnych terenów otwartych (łąkowych, torfowiskowych, murawowych, polnych) i ekotonowych (polany, pogranicza lasu) oraz znajdujących się tam siedlisk rzadkich gatunków roślin i zwierząt w wyniku zakrzaczania, samostnej sukcesji lasu lub celowego zalesiania;</p> <p>4. Kolidująca z celami ochronnymi Parku</p>

⁵ Plan ochrony Bolimowskiego Parku Krajobrazowego

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
					<p>5.Ochrona ekosystemów wodnych (zachowanie oczek wodnych) i terenów podmokłych, w tym torfowisk i obszarów wodno – błotnych;</p> <p>6.Ochrona bioróżnorodności na poziomie ekosystemów;</p> <p>7.Ochrona fauny, flory i grzybów;</p> <p>8.Ochrona form morfologicznych i wód powierzchniowych oraz gruntowych;</p> <p>9.Ochrona tożsamości kulturowej obszaru,</p> <p>10.Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego;</p> <p>11.Odtwarzanie i ożywianie lokalnych tradycji;</p> <p>12.Zachowanie i ochrona zespołów krajobrazu otwartego, stanowiącego walor wizualny współistnienia gospodarki człowieka z naturalnymi elementami środowiska;</p> <p>13.Ochrona wyróżniających się w środowisku wizualnym form geomorfologicznych;</p> <p>14.Zachowanie charakterystycznych dla regionu krajobrazów kulturowych, związanych z tradycyjnymi sposobami gospodarowania na terenach Parku, a także ze specyficzną kulturą mieszczańską i różnych wyznań oraz wiejską tzw. kołbielską;</p> <p>15. Przywracanie obszarom o krajobrazie niekorzystnie przekształconym ich potencjalnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych;</p> <p>16.Zachowanie krajobrazów o charakterze naturalnym i w niewielkim stopniu przekształconych;</p> <p>17.Zachowanie i tworzenie mozaiki krajobrazów we wnętrzach widokowych;</p> <p>18.Kształtowanie różnorodnej struktury ekologicznej krajobrazu;</p> <p>19. Zachowanie atrakcyjnych panoram i dominant (jako elementów ekspozycji biernej);</p> <p>20. Udostępnienie wartości wizualnych krajobrazu poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywne utrzymywanie i kształtowanie panoram rozciągających się z miejsc i tras widokowych (elementów ekspozycji czynnej), położonych w obrębie Parku i otuliny, • zachowanie widoków rozciągających się z punktów widokowych leżących w granicach Parku, 	<p>gospodarka leśna, jak:</p> <p>osuszanie bagiennych lasów i śródleśnych bagien, wykonywanie zrębów zupełnych w najbliższym sąsiedztwie ostoi zwierzyny i obszarów chronionych, nieprzemyślane zalesianie cennych siedlisk terenów otwartych itp.</p> <p>5.Zniszczenie i zagrożenie cennych siedlisk oraz dewastacja krajobrazu w wyniku eksploatacji surowców mineralnych: torfu (prowadzonej często pod pretekstem budowy stawów rybnych) i piasku;</p> <p>6.Ekspansja obcych gatunków roślin, zwłaszcza czeremchy amerykańskiej, dębu czerwonego i klonu jesionolistnego.</p> <p>7.Dewastacja runa leśnego, dróg leśnych i innych cennych siedlisk przez niekontrolowaną rekreację konną;</p> <p>8.Dewastacje lasów związane z ruchem pojazdami silnikowymi i motorowerami; parkowanie w miejscach nieprzeznaczonych na te cele;</p> <p>9.Ekspansja obcych gatunków zwierząt; dotyczy to przede wszystkim norki amerykańskiej i jenota;</p> <p>10. Zmniejszenie się i zagrożenie lokalnej populacji łosia i borsuka;</p> <p>11. Zaśmiecenie terenu Parku (m.in. wzdłuż przecinających go tras komunikacyjnych), w tym wielu cennych siedlisk oraz istniejących i projektowanych obszarów chronionych;</p> <p>12. Nieuporządkowana gospodarka ściekowa, zrzut nieoczyszczonych i niedostatecznie oczyszczonych ścieków do cieków i zbiorników wodnych na terenie Parku;</p> <p>13. Emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych z drogi nr 50;</p> <p>14. Uniemożliwienie swobodnej migracji zwierząt oraz ich giniecie w kolizjach z samochodami w związku z bardzo intensywnym ruchem drogowym na drodze nr 50 (Góra Kalwaria- Kołbiel)</p> <p>15. Przewóz materiałów szczególnie niebezpiecznych dla jakości wód podziemnych;</p> <p>16. Ekspansja chaotycznej zabudowy (spontaniczne osadnictwo);</p> <p>17.Ekspansja bezstylowego, szpecącego krajobraz, nieestetycznego i szpecącego budownictwa mieszkaniowego i usługowego; degradacja walorów wizualnych istniejącej starej zabudowy poprzez dowolną modernizację;</p>

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
					<ul style="list-style-type: none"> • dbałość o należyte otoczenie obiektów budowlanych, w tym zabytkowych⁷. 	<p>18.Zanik regionalnego budownictwa, wyburzanie i dewastacja starych, stylowych zabudowań; 19.Zanik historycznych układów przestrzennych wsi. 20.Dewastacja zabytków architektury, parków, alei zabytkowych i cmentarzy; 21.Dewastacja stanowisk archeologicznych w wyniku eksploatacji piasku; 22. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców Parku i jego okolic⁸.</p>
5.	Chojnowski Park Krajobrazowy	6796 otulina 4727 (obszar w całości położony w województwie mazowieckim)	Powiat: piaseczyński	TAK	<p>1. Zachowanie cennego, zwartego kompleksu Lasów Chojnowskich odznaczającego się mozaiką zbiorowisk leśnych, na którą składają się: bory, bory mieszane, dąbrowy świetliste, grądy, łągi i olsy z występującymi w nich chronionymi i rzadkimi gatunkami roślin, zwierząt i grzybów oraz cennymi siedliskami przyrodniczymi;</p> <p>2.Zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych doliny rzek Jeziorki, Czarnej, Tarczynki i Małej z naturalnie meandrującym korytem i skarpami oraz pasmem łąk, pastwisk, zadrzewień i lasów łągowych stanowiących kompleks przestrzenny zbiorowisk roślinnych reprezentujących pełną skalę wilgotnościową siedlisk występujących w dolinach rzek nizinnych;</p> <p>3.Zachowanie fragmentu doliny Wisły obejmującego wysokie partie krawędziowe oraz kompleks łągów i olsów stanowiących ostoje wielu ważnych dla Nizu Polskiego gatunków roślin, zwierząt i grzybów;</p> <p>4.Zachowanie i poprawa możliwości trwałego i stabilnego funkcjonowania ekosystemów, w tym utrzymanie powiązań w obrębie Parku oraz powiązań z zewnętrznymi układami przyrodniczymi;</p> <p>5.Stabilizowanie i przywracanie utraconej różnorodności biologicznej na poziomie ekosystemów, siedlisk oraz rodzimych i zadomowionych gatunków i genotypów grzybów, roślin i zwierząt;</p> <p>6.Zachowanie walorów kulturowych i krajobrazowych, w tym elementów charakterystycznych krajobrazu kulturowego w tym zabudowy podmiejskiej i wiejskiej (w szczególności o charakterze zagrodowym i siedliskowym) z cennymi zespołami parkowo-dworskimi i willowymi;</p>	<p>1.Niskie emisje z kotłowni przydomowych w Parku powodujące ponadnormatywne stężenie benzo(a)pirenu w powietrzu;</p> <p>2.Emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych przy szlakach drogowych przechodzących przez teren Parku;</p> <p>3. Eksploatacja wód podziemnych z ujęć na terenie Parku bądź tuż przy granicach Parku prowadząca do obniżenia zwierciadła wód podziemnych;</p> <p>4. Zmeliorowanie niektórych obszarów prowadzące do ich przesuszenia i degradacji gleb od wody zależnych oraz zaniku obiektów hydrograficznych (mokradła dolinne i śródleśne). Zmniejszenie retencyjności zlewni. Wysuszenie gleb, w tym np. gleb potorfowych na Łąkach Soleckich, na skutek zarzucenia gospodarki łąkarskiej, sukcesji drzew i krzewów oraz nawłoci.</p> <p>5. Erozja wodna i powietrzna gleb związana z niewłaściwym typem użytkowania, w tym w strefach krawędziowych dolin oraz na użytkach rolnych);</p> <p>6. Degradacja gleb w wyniku wprowadzania zabudowy na tereny użytkowane dotąd rolniczo;</p> <p>7. Zagrożenie jakości wód podziemnych i powierzchniowych w gminach o niskim stopniu skanalizowania, w tym szczególnie w gminie Prażmów;</p> <p>8. Przekształcenie naturalnych cieków w wyniku melioracji powoduje zły stan Jednolitych Części Wód w granicach Parku;</p> <p>9. Hałas komunikacyjny przy drogach przechodzących przez obszar Parku;</p> <p>10. Sukcesja w obrębie łąkowych zbiorowisk</p>

⁷ Plan Ochrony Mazowieckiego Parku Krajobrazowego

⁸ Plan Ochrony Mazowieckiego Parku Krajobrazowego

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
					<p>7.Sukcesywna poprawa stanu wszystkich komponentów środowiska; 8.Zrównoważone użytkowanie zasobów przyrody; 9.Ograniczenie negatywnych oddziaływań na zasoby przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe Parku; 10.Udostępnianie Parku dla celów turystycznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, przy zachowaniu jego walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych⁹.</p>	<p>roślinnych będąca skutkiem ograniczenia lub zaniechania gospodarki; 11. Sukcesja w obrębie leśnych zbiorowisk roślinnych polegająca na procesie grądowienia w łągach, łągowieniu olsów; 12. Wypieranie gatunków rodzimych oraz zmiany warunków siedliskowych w wyniku ekspansji inwazyjnych gatunków roślin n, w tym szczególnie nawłoci późnej <i>Solidago gigantea</i>, czeremchy amerykańskiej <i>Padus serotina</i>, kolczurki klapowanej <i>Echinocystis lobata</i> oraz gatunków z rodzajów: rdestowiec <i>Reynoutria</i> i niecierpek <i>Impatiens</i>; 13.Zmiany stosunków wodnych; 14.Usuwanie drzew, w tym szpalerów i alei drzew przydrożnych bądź też ich uszkodzenie w wyniku źle przeprowadzanych zabiegów leczniczych. Wycinka drzew i krzewów wzdłuż cieków w trakcie prac związanych z ich konserwacją lub modernizacją; 15.Zbyt jednolita struktura wiekowa i gatunkowa drzewostanów. Niewielki udział starych okazałych drzew, których kora jest optymalnym siedliskiem dla epifitycznych mszaków i porostów; 16.Zabudowa i zaorywanie lądowych ekosystemów nieleśnych, szczególnie w bezpośrednim sąsiedztwie miejscowości leżących na terenie Parku; 17.Intensyfikacja i chemizacja rolnictwa powodujące systematyczną degradację zbiorowisk synantropijnych, w tym zwłaszcza zbiorowisk segetalnych; 18.Niedostateczny udział martwego drewna i obumierających (w tym dziuplastych) drzew w lasach, przede wszystkim poza obszarami rezerwatów przyrody; 19.Niszczenie obiektów historycznych wpisanych do rejestru lub wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków, w tym stanowisk archeologicznych. Brak troski właścicieli o ich stan oraz nieodpowiednie zagospodarowanie ich otoczenia; 20.Wprowadzanie obcego architektonicznie, bezstylowego, szpecącego krajobraz budownictwa mieszkaniowego, rekreacyjnego i usługowego; 21.Zaśmiecanie terenu Parku, m.in. w obszarach koncentracji ruchu turystycznego i rekreacji; 22.Rozjeżdżanie obszarów leśnych, ścieżek, dróg</p>

⁹ Plan Ochrony Chojnowskiego Parku Krajobrazowego

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
						<p>gruntowych i stoków, przez quady, motocykle i rowery powodujące mechaniczne niszczenie szaty roślinnej oraz wzrost erozji wodnej i wietrznej;</p> <p>23. Drapieżnictwo psów i kotów;</p> <p>24. Realizacja zabudowy mieszkaniowej, letniskowej i zagrodowej w granicach Parku;</p> <p>25. Chaotyczny rozwój infrastruktury turystycznej w lasach;</p> <p>26. Tworzenie szlaków i rozwiązań służących rekreacji poprzez nakładanie przebiegu wielu tras o odmiennych funkcjach;</p> <p>27. Wzrost obciążenia ruchem lokalnych dróg dojazdowych i pogorszenie bezpieczeństwa zwłaszcza turystów rowerowych.¹⁰</p>
6.	Podlaski Przełom Bugu	30904 otulina: 17131 (obszar częściowo położony w województwie mazowieckim)	Powiat : bialski, łosicki	NIE	<p>1. Zachowanie swobodnie meandrującej nizinnej rzeki Bug wysokich licznymi odcinkami przełomowymi oraz jej nieuregulowanego koryta i rozległej doliny z dużą ilością starorzeczy i odnóg wraz z odcinkami ujściowymi wpadającymi do Bugu rzek i małych cieków;</p> <p>2. Zachowanie chronionych i rzadkich gatunków zwierząt, roślin i grzybów związanych z siedliskami charakterystycznymi dla doliny Bugu oraz w otaczających ją kompleksach leśnych i obszarach użytkowanych rolniczo;</p> <p>3. Zachowanie pozostałości dużych kompleksów leśnych, otwartych terenów łąk i pastwisk z bogatą szatą roślinną obejmującą liczną grupę chronionych i rzadkich gatunków zwierząt, roślin i grzybów oraz ich siedlisk;</p> <p>4. Zachowanie muraw psammofilnych i kserotermicznych oraz lasów łęgowych;</p> <p>5. Zachowanie swoistego charakteru zabudowy wiejskiej typowej dla Podlasia;</p> <p>6. Zachowanie tradycji wsi podlaskiej oraz rozwój rękodzielnictwa ludowego;</p> <p>7. Zachowanie cech charakterystycznych krajobrazu rolniczego;</p> <p>8. Zachowanie wysokich skarp erozyjnych, wysoczyzn okalających rzekę Bug oraz tarasu</p>	Brak planu ochrony określającego zagrożenia

¹⁰ Plan Ochrony Chojnowskiego Parku Krajobrazowego

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
					nadzalewowego z licznymi parabolicznymi wydhami; 9.Zachowanie otwartych przestrzeni łąk i pastwisk z charakterystyczną mozaiką zakrzewień i zadrzewień; 10.Pasmową strukturą łągów nadrzecznych ¹¹ .	
7.	Nadbużański Park Krajobrazowy	74136 otulina 39535 (obszar częściowo położony w województwie mazowieckim)	Powiat sokołowski, wyszkowski, wołomiński, węgrowski, ostrowski, siedlecki, łosicki, pułtuski	TAK	1.Zachowanie swobodnie meandrującej nizinnej rzeki Bug i jej doliny z dużą liczbą starorzeczy i odnóg oraz procesów morfogenetycznych kształtujących system ekologiczny doliny; 2.Zachowanie pozostałości dużych kompleksów leśnych oraz bogactwa ich szaty roślinnej obejmującej liczną grupę chronionych i rzadkich gatunków roślin i zbiorowisk roślinnych; 3.Zachowanie muraw psammoofilnych i kserotermicznych oraz łągów nadrzecznych; 4.Zachowanie i poprawa możliwości trwałego funkcjonowania ekosystemów; 5.Stabilizowanie i wzbogacanie różnorodności biologicznej na poziomie ekosystemów gatunków i genotypów; 6.Przywracanie wartości przyrodniczych utraconych lub naruszonych w wyniku działalności człowieka; 7. Poprawa efektywności metod ochrony przyrody przez doskonalenie stosowanych metod i wprowadzanie nowych; 8.Sukcesywna poprawa stanu wszystkich komponentów środowiska, dzięki podejmowanym działaniom infrastrukturalnym; 9.Optymalizacja zasad korzystania z zasobów przyrody w warunkach gospodarczego użytkowania terenu; 10.Zachowanie swoistego charakteru zabudowy wiejskiej; 11.Zachowanie tradycyjnych funkcji wsi oraz rozwój rękodziela ludowego; 12.Ochrona elementów dziedzictwa kulturowego; 13. Zachowanie w niewielkim stopniu przekształconego krajobrazu rolniczego; 14. Zachowanie wysokich skarp erozyjnych wysoczyzn okalających rzeki Bug i Narew oraz tarasu nadzalewowego z licznymi parabolicznymi wydhami	1. Postępujące przesuszenie terenu Parku zwłaszcza terenów leśnych i łąkowych wskutek: <ul style="list-style-type: none"> • przyśpieszonego odpływu wody systemem rowów melioracyjnych, • zmiany stosunków wodnych, w tym zasięgu zalewów dolin wodami rzecznyymi w wyniku budowy wałów przeciwpowodziowych, powodujących zmiany funkcjonowania ekosystemów hydrogenicznnych, • zanikania stanowisk siedlisk rzadkich i chronionych zwierząt, • zmniejszania areálu przyrodniczych siedlisk chronionych i niekorzystnych zmian w tych siedliskach oraz zmniejszania retencji wodnej obszaru; 2.Presja inwestycyjna, zarówno legalna odbywająca się w oparciu o ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz chaotyczna zabudowa realizowana w oparciu o jednostkowe decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, a także decyzje o lokalizacji celu publicznego jak i samowole budowlane- powodujące fragmentację terenów otwartych zmniejszenie różnorodności biologicznej Parku oraz negatywne przekształcenie krajobrazu wiejskiego; 3.Nieproporcjonalnie duże, w stosunku do zakładanego wzrostu liczby ludności, wielkości zrealizowanych inwestycji i dotychczasowych trendów rozwoju, tereny planowane do zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne; 4. Planowana realizacja obiektów budowlanych na terenach bezpośredniego zagrożenia powodziowego mogąca przyczynić się do degradacji gleb organicznych oraz skażenia wód Narwi i Jeziora Żęgrzyńskiego na skutek sezonowego gromadzenia dużej ilości ścieków w lokalnych szambach oraz

¹¹ Rozporządzenie nr 57 Wojewody Mazowieckiego z dnia 20 maja 2005 r.w sprawie Parku Krajobrazowego "Podlaski Przełom Bugu" w części położonej w województwie mazowieckim.

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
						<p>zagrożenia ich wyciekami w przypadku wezbrania wód;</p> <p>5. Ekspansja obcego architektonicznie, bezstylowego, szpecącego krajobraz budownictwa mieszkaniowego i rekreacyjnego, nieestetycznych ogrodzeń będących barierą na trasach przemieszczania zwierząt, a także dowolna modernizacja budynków, powodująca degradację walorów estetycznych istniejącej historycznej zabudowy oraz zanik cech charakterystycznych istniejącej zabudowy oraz zanik cech charakterystycznych dla regionu budownictwa;</p> <p>6. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych spowodowane punktowymi zrzutami nieoczyszczonych ścieków bytowo-gospodarczych oraz spływami zanieczyszczonych z obszarów użytkowanych rolniczo i obszarów zabudowanych, skutkujące pogorszeniem właściwości fizyczno-chemicznych wód prowadzącym do niekorzystnych zmian jakościowych i ilościowych roślinności oraz zgrupowań zwierząt, degradacji biocenoz i osłabienia procesów samooczyszczania, a także do ograniczenia możliwości gospodarczego wykorzystania wód;</p> <p>7. Przyspieszona eutrofizacja i hipertrofizacja zbiorników wodnych w wyniku silnego obciążenia pierwiastkami troficznymi: azotem i fosforem ze źródeł punktowych (zrzuty oczyszczonych i nieoczyszczonych ścieków bytowo-gospodarczych) i rozproszonych (spływ powierzchniowy z gruntów rolnych) przejawiająca się degradacją ich ekosystemów, w tym w szczególności wysoką zawartością w wodzie zawiesiny organicznej, występowaniem rozległych, długotrwałych deficytów tlenowych, spadkiem różnorodności gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów, przyspieszonym zamulaniem, wypłycaniem i zarastaniem zbiorników;</p> <p>8. Samoistna sukcesja lasu lub celowe zalesienia powodujące zmniejszanie i fragmentację arealu cennych zbiorowisk roślinnych terenów otwartych (łąkowych, torfowiskowych, murawowych) oraz zmiany jakościowe i ilościowe związanych z nimi zgrupowań zwierząt;</p> <p>9. Ekspansja i celowe wprowadzanie obcych i synantropijnych gatunków roślin, zwłaszcza robinii akacjowej, czeremchy amerykańskiej, dębu</p>

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
						<p>czerwonego i klonu jesionolistnego przyczyniająca się do zmiany różnorodności biologicznej na poziomie lokalnym;</p> <p>10. Pozyskiwanie gatunków roślin, zwierząt i grzybów z uwagi na ich walory estetyczne (w tym motyle) i wartość użytkową (w tym grzyby, zioła, ryby, bezkręgowce-pijawka lekarska) w sposób trwale zagrażający zmniejszeniu liczebności, ograniczeniu arealu albo zanikowi ich populacji;</p> <p>11. Zaśmiecanie terenu Parku, w tym przede wszystkim w obszarach koncentracji ruchu turystycznego, skutkujące obniżeniem wartości estetycznych krajobrazu;</p> <p>12. Przekształcenia historycznych układów przestrzennych wsi na skutek dowolnych wtórnych podziałów parcelacyjnych;</p> <p>13. Destrukcja i dewastacja zabytków architektury, parków, alei zabytkowych i cmentarzy;</p> <p>14. Zakłócenie osi i panoram widokowych na zespoły zabytkowe obniżające ich walory ekspozycyjne.</p>
8.	Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy	27531,2 (obszar częściowo położony w województwie mazowieckim)	brodnicki, działdowski, <u>żuromiński</u>	NIE	1. Zachowanie zespołów form ukształtowania terenu reprezentujących zestaw cech charakterystycznych dla typów morfogenetycznych rynien polodowcowych i ich sandrowo-morenowego otoczenia oraz fragmentu doliny rzecznej Brynicy i jej wysoczyznowego i sandrowego otoczenia;	Brak planu ochrony określającego zagrożenia

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
					<p>2. Rekultywacja ze względów przyrodniczych i krajobrazowych struktur fitogenicznych zdegradowanych antropogenicznie;</p> <p>3. utrzymanie lub przywrócenie warunków hydrograficznych umożliwiających rozwój naturalnych siedlisk roślinnych poprzez odpowiednie ukierunkowanie melioracji;</p> <p>4. Poprawa obecnego stanu jakościowego wód powierzchniowych;</p> <p>5. Zachowanie specyfiki florystycznej Parku związanej z dużym zróżnicowaniem typów siedlisk; zachowanie wszystkich typów siedlisk florystycznych i utrzymanie populacji gatunków zagrożonych na poziomie pełnej odnawialności;</p> <p>6. Ochrona zbiorowisk roślinnych zagrożonych wyginięciem w skali kraju ze względu na zanikanie właściwych dla nich siedlisk, ze szczególnym uwzględnieniem roślinności torfowisk;</p> <p>7. Przywrócenie naturalnego składu gatunkowego i struktury wiekowej drzewostanów w lasach;</p> <p>8. Zwiększenie powierzchni naturalnych i półnaturalnych zbiorowisk wzdłuż brzegów zbiorników wodnych i cieków;</p> <p>9. Ochrona różnorodności siedlisk warunkujących bogactwo fauny</p> <p>10. Zachowanie tożsamości kulturowej i ciągłości historycznej regionu;</p> <p>11. Utrzymanie charakterystycznych cech przestrzennych środowiska kulturowego Parku;</p> <p>12. Harmonijne kształtowanie przestrzeni w powiązaniu z elementami środowiska kulturowego;</p> <p>13. Harmonizowanie elementów środowiska kulturowego i przyrodniczego Parku oraz jego otoczenia¹².</p>	
9.	Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy	38950 otulina 14195	powiaty włocławski, Włocławek, płocki, gostyniński	NIE	<p>1. Zachowanie bogactwa ekosystemów leśnych i nieleśnych, w tym głównie jeziornych i bagiennych;</p> <p>2. Zachowanie różnorodności biologicznej terenu, funkcji ostożowych, wewnętrznych i zewnętrznych powiązań ekologicznych;</p>	<p>1. Postępujący deficyt zasobów wodnych terenu Parku zwłaszcza terenów leśnych i łąkowych</p> <p>2. Postępujące przesuszenie terenu i niekontrolowany ubytek wody z najcenniejszego przyrodniczo obszaru Niecki Kłócieńskiej;</p>

¹² Uchwała Nr 37/21 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 20 kwietnia 2021 r. w sprawie Górznięsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
		(obszar częściowo położony w województwie mazowieckim)			<p>3. Zachowanie obiektów zabytkowych i miejsc upamiętniających historię terenu;</p> <p>4. Zachowanie wartości kulturowych jednostek osadniczych, zwłaszcza starego budownictwa o cechach regionalnych;</p> <p>5. Zachowanie krajobrazu polodowcowego z urozmaiconą rzeźbą terenu, z licznymi jeziorami i terenami bagiennymi;</p> <p>6. Zachowanie rozległych kompleksów leśnych¹³.</p>	<p>3. Presja inwestycyjna na obszary Parku, osadnictwo i rekreacja powodują rozerwanie ciągłości ekologicznej, fragmentaryzację terenów otwartych, ograniczenie i zmniejszenie różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz negatywne przekształcenia wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego</p> <p>4. Trendy rozwoju i wielkość realizowanych inwestycji są nieproporcjonalnie duże w stosunku do zakładanego wzrostu liczby ludności.</p> <p>5. Ekspansja obcego architektonicznie, bezstylowego, zniekształcającego krajobraz budownictwa mieszkaniowego i rekreacyjnego, nieestetyczne szczelne ogrodzenia będące barierą na trasach migracji zwierząt, a także dowolna modernizacja budynków,</p> <p>6. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych spowodowane punktowymi zrzutami ścieków bytowo – gospodarczych oraz spływem zanieczyszczeń z obszarów użytkowanych rolniczo i obszarów zabudowanych. Przyczynia się to do pogorszenia właściwości fizyczno – chemicznych wód, degradacji biocenoz i osłabienia procesów samooczyszczania zbiorników wodnych</p> <p>7. Zanieczyszczenia powietrza.</p> <p>8. Niski stan wody i przeżyźnienie zbiorników wodnych w wyniku silnego obciążenia pierwiastkami troficznymi: azotem i fosforem ze źródeł punktowych i rozproszonych powodujące ich degradację, w szczególności wysoką zawartość w wodzie zawiesiny organicznej, występowanie długotrwałego deficytu tlenu, spadek różnorodności gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów.</p> <p>9. Naturalna sukcesja zbiorowisk leśnych lub celowe zalesianie torfowisk i łąk powoduje niszczenie i fragmentaryzację areалу cennych zbiorowisk roślinnych oraz zmiany jakościowe i ilościowe związanych z nimi zgrupowań fauny.</p> <p>10. Zaśmiecanie terenu Parku skutkuje degradacją środowiska przyrodniczego i obniżeniem wartości estetycznej krajobrazu.</p> <p>11. Przekształcenia historycznie ukształtowanych układów przestrzennych wsi na skutek dowolnych, wtórnych podziałów parcelacyjnych;</p>

¹³ Rozporządzenie nr 56 Wojewody Mazowieckiego z dnia 17 maja 2005 r. w sprawie Gostyńskińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego w części położonej w województwie mazowieckim.

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Położenie	Plan ochrony	Cele ochrony	Zagrożenia (istniejące)
						<p>12. Dewastacja zabytków architektury, parków, alei zabytkowych, cmentarzy, zakłócanie osi i panoram widokowych założeń parkowych i zespołów obiektów zabytkowych</p> <p>13. Intensywny rozwój osadnictwa i budownictwa letniskowego powodujący wzrost poboru wody i transport biogenów do cieków, zbiorników wodnych, torfowisk i obszarów bagiennych.</p> <p>14. Presja urbanistyczna na tereny Parku powodująca sukcesywną degradację terenów otwartych i ich fragmentaryzację, zmniejszenie różnorodności biologicznej, wzrost ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych na teren Parku,</p> <p>15. Punktowe zrzuty ścieków bytowo – gospodarczych z obszarów wysoczyzn w kierunku obszaru Parku</p> <p>16. Zmiany klimatyczne powodujące wieloletnie zmniejszenie ilości opadów atmosferycznych</p> <p>17. Zanik i nieprawidłowe funkcjonowanie lokalnych i ponadlokalnych korytarzy ekologicznych łączących obszar Parku z innymi obszarami przyrodniczymi będącymi trasami migracji roślin, zwierząt i grzybów¹⁴</p>

¹⁴ Plan ochrony dla Gostynińsko - Włocławskiego Parku Krajobrazowego (projekt)

3. Obszary Chronionego Krajobrazu

Tabela 3. Wykaz Obszarów Chronionego Krajobrazu na terenie województwa mazowieckiego

Lp.	Nazwa obszaru chronionego krajobrazu	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja (powiat)	Chronione wartości przyrodniczej i krajobrazowej
1.	Obszar Chronionego Krajobrazu Przyrzecze Skrwy Prawej	33338	płocki, sierpecki, żuromiński	Obszar Chronionego Krajobrazu Przyrzecze Skrwy Prawej położony jest na granicy południowej części Równiny Urszulewskiej i Równiny Raciąskiej i chroni wyróżniające się krajobrazowo i przyrodniczo tereny o różnych typach ekosystemów.
2.	Krośnicko-Kosmowski Obszar Chronionego Krajobrazu	19547,7	przasnyski, mławski, ciechanowski	Krośnicko-Kosmowski Obszar Chronionego Krajobrazu położony jest na terenie Wzniesienia Mławskiego. Krajobraz obszaru charakteryzuje się obecnością wyrazistych form (wzgórz) kemowych i morenowych, których wy. wysokość dochodzi do 200 m n.p.m.
3.	Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu	97910,4	nowodworski, mławski, ciechanowski, sierpecki, płoński, żuromiński	Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu położony jest na terenie Wysoczyzny Ciechanowskiej, Doliny rzeki Wkry oraz Niziny Mazowieckiej. Jest to obszar o charakterze wybitnie rolniczym, z nielicznymi lasami i zadrzewieniami. Cenniejsze fragmenty lasów są chronione w rezerwach, m.in: Dziektarzewo i Gołuska Kępa - gdzie chronione są fragmenty lasu mieszanego porastającego skarpy rzeki Wkry. Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu, obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.
4.	Bolimowsko-Radziejowicki z doliną środkowej Rawki Obszar Chronionego Krajobrazu	25753	żyrardowski, grodziski	Obszar Chronionego Krajobrazu Bolimowsko - Radziejowicki z Doliną Środkowej Rawki leży w środkowej i północno-wschodniej części województwa. Obejmuje w części zachodniej Arkadię i Nieborów, w części środkowej kompleksy leśne Puszczy Bolimowskiej z dol. Rawki i jej dopływami, w części wschodniej kompleksy leśne dawnych puszczy: Miedniewskiej, Wiskickiej, Mariańskiej i Jaktorowskiej oraz ciekawe krajobrazowo tereny rolno-leśne doliny Tucznej. Obszar położony jest na Równinie Łowicko-Błońskiej, ma charakter równiny denudacyjnej pociętej dopływami Bzury. Założenia parkowo-pałacowe Arkadii i Nieborowa uznano za zabytki architektury najwyższej klasy. Najbardziej atrakcyjny przyrodniczo i krajobrazowo jest kompleks leśny Puszczy Mariańskiej oraz teren obejmujący przełomowy odcinek Pisi Gągoliny w okolicach Radziejowic. Dolina rz. Rawki w całości będąca rezerwatem przyrody oraz dolinki Białki i Chojnatki z bogato rzeźbionymi stromymi zboczami w sąsiedztwie terenów leśnych i łąkowych stanowią atrakcyjny teren dla wielu form rekreacji. Wody rzek zachowały wysoki stopień czystości, część lasów spełnia funkcje wodochronne.
5.	Obszar Chronionego Krajobrazu Równina Raciązska	10402	sierpecki, płoński, żuromiński	Obszar Chronionego Krajobrazu Równina Raciązska o powierzchni 10402 ha leży na szlaku odpływu wód glacyofluwialnych zlodowacenia Wisły. Jest to częściowo martwe dziś obniżenie ciągnące się pomiędzy dolinami górnej Skrwy i dolnej Wkry. Dno tego obniżenia na dziale wodnym obu rzek leży w poziomie około 110 m. Pokrywają je zwydmione piaski, spod których miejscami odsłania się glina morenowa, występują tu również torfowiska.

Lp.	Nazwa obszaru chronionego krajobrazu	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja (powiat)	Chronione wartości przyrodniczej i krajobrazowej
6.	Miński Obszar Chronionego Krajobrazu	32112,19	miński, siedlecki	Obszar leży na Wysoczyźnie Kałuszyńskiej. W granicach obszaru znajdują się rezerwy przyrody "Jedlina" i "Rudka Sanatoryjna" oraz 66 pomników przyrody. Z wysoczyzny spływa rzeka Mienia w kierunku Wisty. Krajobraz ma charakter rolniczy i leśny.
7.	Gostynińsko-Gąbiński Obszar Chronionego Krajobrazu	22520	płocki	Gostynińsko-Gąbiński Obszar Chronionego Krajobrazu łączy się z innymi obszarami chronionymi regionu w ekologiczny system zapewniający przyrodniczą ciągłość terenów o cennym, mało zniekształconym środowisku. Obejmuje on obszary leśne i rolnicze, z kępami śródpolnych zadrzewień, pasami przydrożnych drzew i młodnikami lasów.
8.	Krysko-Joniecki Obszar Chronionego Krajobrazu	9203,4	nowodworski, płoński	Krysko-Joniecki Obszar Chronionego Krajobrazu położony jest na terenie Wysoczyzny Płońskiej. Jest to morenowa równina urozmaicona łańcuchem wzgórz morenowych i kemowych o wys. do 100 m n.p.m. o charakterze typowo rolniczym, z niewielkimi powierzchniami leśnymi.
9.	Łukowski Obszar Chronionego Krajobrazu	19020,6	siedlecki, łukowski	Łukowski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.
10.	Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu położony na terenie powiatów garwolińskiego, mińskiego i otwockiego	70070	garwoliński, otwocki, miński	Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje Dolinę Środkowej Wisły oraz przylegającą do niej zachodnią część Równiny Garwolińskiej. Na terenie obszaru znajdują się rezerwy przyrody "Świder", "Wólcańska Góra" i "Rogalec" oraz 82 pomniki przyrody. Jest to teren o dosyć urozmaiconej rzeźbie, przecięty dolinami rzek Świder, Wilga, Okrzejka i in. Krajobraz ma charakter rolniczy i leśny.
11.	Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu położony na terenie powiatów płońskiego, płockiego i sochaczewskiego i miasta Płock	43611,5	sochaczewski, płocki, płoński, Płock	Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu położony na terenie powiatów płońskiego, płockiego i sochaczewskiego i miasta Płock, obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.
12.	Naruszewski Obszar Chronionego Krajobrazu	7030,2	płoński	Naruszewski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje atrakcyjny krajobrazowo fragment Wysoczyzny Ciechanowskiej od Nasielska do Pułtuska, z ostańcami wzgórz morenowych i kemowych, obszarami leśnymi i bagiennymi.
13.	Nasielsko-Karniewski Obszar Chronionego Krajobrazu	14586,1	nowodworski, makowski, legionowski, pułtusi	Nasielsko-Karniewski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje atrakcyjny krajobrazowo fragment Wysoczyzny Ciechanowskiej od Nasielska do Pułtuska, z ostańcami wzgórz morenowych i kemowych, obszarami leśnymi i bagiennymi. oraz Dolinę Dolnej Narwi. Dolina Narwi wraz z jej krawędzią erozyjną i fragmentami Puszczy Białej, wąwozami i dolinkami erozyjnymi, pełną starorzeczy, dolinek przelewowych, z rzeką pełną wysepek ,

Lp.	Nazwa obszaru chronionego krajobrazu	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja (powiat)	Chronione wartości przyrodniczej i krajobrazowej
				leży na szlaku przelotów ptactwa, a szlak ten jest zaliczany do najważniejszych w skali kraju.
14.	Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Przysowy	5554	gostyniński	Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Przysowy obejmuje ochroną zabagnioną dolinę rzeki Przysowy o charakterze naturalnym, z łąkami i grupami drzew i zakrzaczeniami.
15.	Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Rzeki Jeziorki	16020	grójecki, piaseczyński	Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina rzeki Jeziorki obejmuje rzekę Jeziorkę charakteryzującą się stałą czystością wody i przebiegającą przez malowniczy teren o dużych walorach rekreacyjnych. Powierzchnia ogólna wynosi 16 020 ha w tym lasy zajmują 3 540 ha, a zabytkowe parki wiejskie 54 ha. Na tym obszarze znajdują się następujące elementy środowiska objęte ochroną: - rezerwat przyrody "Modrzewina", - pomniki przyrody, - 15 drzew -, 8 parków parki zabytkowe zabytkowych- 8,3 parki wiejskie. - 3
16.	Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina rzeki Zwolenki	5040	opolski, zwoleński, lipski, puławski	Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Rzeki Zwolenki chroni dolinę rzeki wraz z przylegającymi terenami łąk i zadrzewień, wyróżniające się krajobrazowo i charakteryzujące się dużym zróżnicowaniem ekosystemów oraz spełniające ważną rolę korytarzy ekologicznych.
17.	Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie	35908,09	konecki, przysuski, skarżyski, szydłowiecki	Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy przysusko Przysusko - Szydłowieckie, obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.
18.	Obszar Chronionego Krajobrazu Międzyrzecze Skrwy i Wkry	28206,9	żuromiński	Obszar Chronionego Krajobrazu Międzyrzecze Skrwy i Wkry obejmuje ochroną obszar dwóch naturalnych w swym charakterze dolin rzecznych - Skrwy i Wkry, z łąkami i grupami drzew i zakrzaczeniami, oraz obszarów łąk, pól i zadrzewień między nimi.
19.	Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Skrwy Lewej	3422	gostyniński	Obszar Chronionego Krajobrazu Przyczecze Skrwy Lewej położony jest na granicy południowej części Równiny Urszulewskiej i Równiny Raciąskiej i chroni wyróżniające się krajobrazowo i przyrodniczo tereny o różnych typach ekosystemów.
20.	Obszar Chronionego Krajobrazu Solec nad Wisłą	13794	lipski	Obszar Chronionego Krajobrazu Solec n/Wisłą obejmuje teren położony na zachodnim brzegu Wisły. Jest on pocięty licznymi jarami i charakteryzuje się dużymi walorami turystycznymi i rekreacyjnymi. Powierzchnia ogólna terenu wynosi 13794 ha w tym grunty Lasów Państwowych - 1 330 ha, grunty lasów niepaństwowych - 1 820 ha, parki wiejskie - 2 ha. Elementy środowiska podlegające ochronie prawnej: - rezerwat przyrody stepowy Sadowice, - pomniki przyrody (2 drzewa), - park wiejski.

Lp.	Nazwa obszaru chronionego krajobrazu	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja (powiat)	Chronione wartości przyrodniczej i krajobrazowej
21.	Obszar Chronionego Krajobrazu Iłża-Makowiec	16650	radomski	Obszar Chronionego Krajobrazu Iłża - Makowiec obejmuje swym zasięgiem dolinę rzeki Iłżanki przecinającą Wzgórza Iłżeckie, w części środkowej największe torfowisko w województwie (około 700 ha) w okolicach Pakoślawia ze źródłiskami Modrzejowicy oraz położone dalej na północ kompleksy leśne Modrzejowice, Skaryszew i Makowiec. Obszar ten jest bardzo malowniczy ze względu na zróżnicowane ukształtowanie terenu, występujące rzeki oraz kompleksy leśne. Najciekawszym i najbardziej cennym obiektem przyrodniczym jest torfowisko Pakoślaw położone pomiędzy lasem Polańskim a miejscowością Pakoślaw. Powierzchnia ogólna wynosi 16 650 ha, w tym: grunty Lasów Państwowych - 4 450 ha, grunty lasów niepaństwowych - 1 300 ha, parki zabytkowe - 4 ha.
22.	Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu	23451	sokołowski, siedlecki, łosicki	Obszar obejmuje szerokim pasem południowo-wschodnią część doliny Bugu. Najcenniejsze walory przyrodnicze weszły w skład rezerwatów "Sterdyń", "Dębniak", "Kaliniań" i "Przekop" i w nowe granice parku. Ponadto znajduje się tam 49 pomników przyrody. Krajobraz doliny Bugu ma charakter rolniczy.
23.	Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Kosówki	246	Radom	Obszar obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem.
24.	Obszar Chronionego Krajobrazu Okolice Rybna i Lidzbarka	715,7	żuromiński	Obszar położony jest na wschodnim skraju makroregionu Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskiego, w mezoregionie Garbu Lubawskiego. Graniczy z Górznińsko-Lidzbarskim Parkiem Krajobrazowym oraz Welskim Parkiem Krajobrazowym, obejmuje ochroną kompleksy leśne i użytki rolne. Krajobraz jest typowo polodowcowy, z charakterystycznymi równinami sandrowymi, wysoczyznami morenowymi.
25.	Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu	148409,1	nowodworski, otwocki, Warszawa, pruszkowski, grodziski, piaseczyński, żyrardowski, warszawski zachodni, sochaczewski, wołomiński, miński, legionowski, pułtuski	Obszar utworzony w celu ochrony wyróżniających się krajobrazowo ekosystemów i ich powiązaniem z krajowym systemem obszarów chronionych.
26.	Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu	34696,63	sokołowski, węgrowski, siedlecki, Siedlce	Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu rozciąga się na Wysoczyźnie Siedleckiej między Siedlcami a Węgrowem. Obejmuje on m.in. rezerваты przyrody "Gołobórz" i "Stawy Broszkowskie" oraz 12 pomników przyrody. Przez niemal cały obszar przepływa rzeka Liwiec. Krajobraz ma charakter rolniczy.
27.	Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu	6696,9	sochaczewski	Tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.
28.	Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca	771,5	ostrowski	Tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Lp.	Nazwa obszaru chronionego krajobrazu	Powierzchnia [ha]	Lokalizacja (powiat)	Chronione wartości przyrodniczej i krajobrazowej
29.	Zieluńsko-Rzęgnowski Obszar Chronionego Krajobrazu	39996,4	działdowski, mławski, ciechanowski, żuromiński	Zieluńsko-Rzęgnowski Obszar Chronionego Krajobrazu graniczy od wschodu z Górznieńsko-Lidzbarskim Parkiem Krajobrazowym i obejmuje ochroną duży obszar Wysoczyzny Ciechanowskiej.
30.	Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki	640063,34	opoczyński, grójecki, kozienicki, białobrzegi, przysuski	Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki, zwany dalej „Obszarem”, obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

3.1. Obszary Natura 2000 - Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk

Tabela 4. Wykaz Specjalnych Obszarów Ochrony Siedlisk wchodzących w skład sieci Natura 2000 na terenie województwa mazowieckiego¹⁵

Lp.	Nazwa	Kod	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia na terenie województwa mazowieckiego [ha]	Czy obowiązuje plan zadań ochronnych
1.	Puszcza Kampinoska	PLC140001	37640,49	37640,49	NIE
2.	Aleja Pachnicowa	PLH140054	1,09	1,09	NIE
3.	Bagna Celestynowskie	PLH140022	1036,97	1036,97	NIE
4.	Bagna Orońskie	PLH140023	921,45	921,5	NIE
5.	Baranie Góry	PLH140002	177,88	177,8	NIE
6.	Białe Błota	PLH140038	31,43	31,43	NIE
7.	Bory bagienne i torfowiska Karaska	PLH140046	558,83	558,83	NIE
8.	Bory Chrobotkowe Karaska	PLH140047	1124,52	1124,52	NIE
9.	Dąbrowa Radziejowska	PLH140003	51,79	51,79	NIE
10.	Dąbrowy Ceranowskie	PLH140024	161,79	161,9	NIE
11.	Dąbrowy Seroczyńskie	PLH140004	549,19	549,19	NIE
12.	Dolina Czarnej	PLH260015	5780,6	411,87	TAK
13.	Dolina Dolnej Pilicy	PLH140016	31821,57	28025,15	TAK
14.	Dolina Kamiennej	PLH260019	2586,45	127,98*	NIE
15.	Dolina Rawki	PLH100015	2525,38	270,03*	TAK
16.	Dolina Skrwy Lewej	PLH140051	129,02	129,02	NIE
17.	Dolina Środkowego Świdra	PLH140025	1475,69	1475,69	TAK
18.	Dolina Wkry	PLH140005	24,7	24,7	NIE
19.	Dolina Zwoleńki	PLH140006	2379,34	2379,34	TAK
20.	Drzesno	PLH140058	126,6	126,6	NIE
21.	Dzwonecznik w Kisielanach	PLH140026	45,72	45,72	NIE
22.	Forty Modlińskie	PLH140020	176,49	176,49	TAK
23.	Gołe Łąki	PLH140027	49,59	49,59	NIE
24.	Gołobórz	PLH140028	186,53	186,53	NIE
25.	Grabinka	PLH140044	45,8	35,74	NIE
26.	Kampinoska Dolina Wisły	PLH140029	20659,11	20659,11	NIE
27.	Kantor Stary	PLH140007	97,59	97,59	NIE
28.	Krogulec	PLH140008	113,11	113,11	TAK
29.	Las Bielański	PLH140041	132,4	132,4	NIE
30.	Las Jana III Sobieskiego	PLH140031	114,4	114,4	NIE
31.	Las Natoliński	PLH140042	104,07	103,73	NIE
32.	Lasy Skarżyskie	PLH260011	2383,5	764,24*	NIE

¹⁵Źródło <http://crfop.gdos.gov.pl/> dostęp dnia 06.03.2022

Lp.	Nazwa	Kod	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia na terenie województwa mazowieckiego [ha]	Czy obowiązuje plan zadań ochronnych
33.	Łąki Kazuńskie	PLH140048	340,02	340,02	NIE
34.	Łąki Ostrówieckie	PLH140050	954,58	954,58	NIE
35.	Łąki Solecie	PLH140055	222,06	222,06	NIE
36.	Łąki Żukowskie	PLH140053	173,36	173,36	NIE
37.	Łęgi Czarnej Strugi	PLH140009	38,17	38,17	NIE
38.	Łękawica	PLH140030	1578,03	1578,03	NIE
39.	Mopki w Naruszewie	PLH140056	216,72	216,72	NIE
40.	Myszynieckie Bory Sasankowe	PLH140049	1936,98	1936,98	TAK
41.	Olszyny Rumockie	PLH140010	148,82	148,82	NIE
42.	Ostoja Bagno Całowanie	PLH140001	4019,32	4019,32	TAK
43.	Ostoja Brzeźnicka	PLH260026	811,79	268,89*	NIE
44.	Ostoja Lidzbarska	PLH280012	8866,93	330,45	TAK
45.	Ostoja Nadbużańska	PLH140011	46036,74	33412,23*	TAK
46.	Ostoja Nadliwiecka	PLH140032	13622,72	13622,72	TAK
47.	Ostoja Nowodworska	PLH140043	51,06	51,06	NIE
48.	Pakosław	PLH140015	668,63	668,63	TAK
49.	Podeblocie	PLH140033	1275,78	745,36*	TAK
50.	Poligon Rembertów	PLH140034	241,93	241,93	NIE
51.	Przełom Wisły w Małopolsce	PLH060045	15170,88	2 663,97*	NIE
52.	Puszcza Kozienicka	PLH140035	28230,37	28230,37	TAK
53.	Raciąż	PLH140059	1429,1	1429,1	NIE
54.	Rogoźnica	PLH140036	153,23	153,23	NIE
55.	Stawy w Żabieńcu	PLH140039	105,28	105,28	NIE
56.	Strzebla Błotna w Zielonce	PLH140040	2,2	2,2	NIE
57.	Świetliste dąbrowy i grądy w Jabłonnej	PLH140045	1816,03	1816,03	NIE
58.	Torfowiska Czernik	PLH140037	53,8	53,8	NIE
59.	Torfowisko Serafin	PLH140057	369,44	369,44	NIE
60.	Uroczyska Lasów Starachowickich	PLH260038	2349,18	21,54*	NIE
61.	Uroczyska Łąckie	PLH140021	1620,44	1620,44	TAK
62.	Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie	PLH140013	300,48	300,48	TAK
63.	Zachodniokurpiowskie Bory Sasankowe	PLH140052	2214,06	2214,06	TAK
64.	Sikórz	PLH140012	204,54	204,54	NIE

*Opracowanie własne na podstawie danych wektorowych (wartość orientacyjna)

3.2. Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków

Tabela 5. Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków wchodzące w skład sieci Natura 2000 na terenie województwa mazowieckiego.

Lp.	Nazwa	Kod	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia na terenie województwa mazowieckiego	Czy obowiązują plany zadań ochronnych
1.	Puszcza Kampinoska	PLC140001	37640,49	37640,49	NIE
2.	Puszcza Biała	PLB140007	83779,74	83779,74	TAK
3.	Dolina Dolnej Narwi	PLB140014	26527,92	17115,6	TAK
4.	Doliny Omulwi i Płodownicy	PLB140005	34386,66	31340,1	TAK
5.	Dolina Liwca	PLB140002	27431,51	27431,51	TAK
6.	Dolina Dolnego Bugu	PLB140001	74309,92	53299,9	TAK
7.	Dolina Pilicy	PLB140003	35356,26	33048,52	TAK
8.	Dolina Środkowej Wisły	PLB140004	30777,88	27410,9	TAK
9.	Doliny Wkry i Mławki	PLB140008	28751,54	21861,8	TAK
10.	Dolina Kostrzynia	PLB140009	14376,13	14376,13	TAK
11.	Ostoja Kozienicka	PLB140013	68301,2	68301,2	TAK
12.	Doliny Przysowy i Słudwi	PLB100003	3980,66	1878,43	TAK
13.	Bagno Całowanie	PLB140011	4897,7	4897,7	TAK
14.	Bagno Pulwy	PLB140015	4112,4	4112,4	NIE
15.	Małopolski Przełom Wisły	PLB140006	6972,78	2037,5	NIE
16.	Puszcza Piska	PLB280008	172802,21	56,6	NIE
17.	Lasy Łukowskie	PLB060010	11488,44	395,5	NIE